

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Stev. (No.) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
26. septembra 1985

Živa celica slovenstva

Danes, po trdem in uspešnem štiriindvajsetletnem delu ugotavljamo, da je Slomškov dom živa celica slovenstva v Argentini, močan posilec narodnih vrednot, jekleni člen demokratske povezave vseh naših krajevnih domov v mogočno enoto, katere bratska medsebojna povezanost je nepremagljiv tabor proti vsem, ki bi radi videli našo protikomunistično skupnost v prezgodnjem grobu.

Po zgledu svojega velikega zavetnika, svetniškega vladike Antona Martina Slomška, je ta dom na stečaj odprl svoja vrata vsem slovenskim Blažetom in Nežicam, ki tukaj dan za dnem, leto za letom, srkajo izročila svojih očetov in ljubezen do vsega lepega, dobrega in resničnega, kot so njih in nas učile naše matere skupaj s prvimi kapljami mleka iz radodarnih prsi. V tem domu naša dekleta in fantje rastejo v zavedne matere in močne slovenske očete, močne ne le po rasti, temveč po veri in ljubezni do slovenstva, kar je temelj za vso bodočo gradnjo naših usod. Slomškov dom je kot piramida, naslonjena sredi puščavskega peska na živo skalo, ki ponosna dviga svoje čelo v široki in visoki svet.

Kajti naši domovi niso navadne hiše, kjer človek sicer najde zatočišče ali streho, a končno hiše, ki jo moreš porušiti, prodati, zamenjati ali kupiti. Takih hiš ima vsakdo od nas lahko več. A dom ima vsakdo le eden. Eden za družinsko skupnost in eden za krajevo skupnost. Kajti doma in njegove toplote ne moremo prodati, ker bi to pomenilo, da v tistem trenutku postanemo brezdomci, da smo okrajšani za ognjišče, iz katerega plamtí ogenj ljubezni do našega jezika, do naše kulture, do naših tradicij. Organizacija združenih narodov je razglasila letošnje leto za svetovno leto mladine. Težko pobudi se je pridružila tudi Cerkev, kar je lepo nakazal prvi slovenski papež v svoji poslanici za letošnji dan miru. Poudaril je misel, ki jo je vzel tudi kot letošnje geslo, da „mir in mladi hodijo skupaj“. Papež se dobro zaveda, da bo današnja mladina v prihodnjih letih prevzela odgovornost za življenje družin in narodov, za skupni blagor, in za mir. Samo od odločitve mladih zavisi prihodnost novega tisočletja, na katerega pragu stojimo, kateremu se bližamo sicer morda s strahom, a tudi z močnim upanjem.

Kakšna moralna načela si bo prisvojila mlada generacija? Janez Pavel II. jih opozarja: „Morate se odločiti, na katerih vrednotah boste gradili družbo. Od izbiri, za katere se sleherni od vas odloča danes, je odvisna prihodnost vaših bratov in sestra.“

Dragi starši! Vzgjajati moramo naše mlade v koristne člane družbe, v dobre ljudi, ki bodo znali pravilno gledati na človeka. S svetim očetom

se tudi mi zavedamo, kam gre tisti del današnje mladine, ki nima osmi selnega življenja, ki nima trdnih moralnih načel, ki nima Boga. Zateka se v svet alkohola, drog, mezezanega spolnega uživanja. Zato papež imenuje letošnje leto mladine tudi ugodni trenutek, da se starši in vzgojitelji znova zavedo odgovornosti za mlade. Starši! Naši skupni domovi storijo vse, kar je v njihovih močeh, da bo naša mladina nam vsem v ponos in tolažbo na stara leta. A naši domovi ne morejo nadomestiti vaše naloge, da mladim stalno stojite ob strani in jim tudi pomagate iskati smisel življenja. Zato pa morate vrednote in vzore, ki jih jim ponujate, najprej sami živeti, sicer vaše besede ne bodo prepričljive in vaše protislovno življenje bi moglo biti mladim je v pohujšanje in bi ga upravičeno zavračali.

Draga mladina! Vaši očetje so vam z velikimi žrtvami postavili ta dom, to skupno žarišče slovenstva. Slovensko trdnjavo na tujem. A skrb, da temu ognju prilagode, je na vaših mladih, a krepkih ramenih. V tem življenjskem boju ne sme biti dezertarjev! Trdno združeni, v medsebojni ljubezni, v spoštovanju do vsega kar vam predajajo dan na dan vaše matere in vaši očetje, v zaupanju v neskončno Resnico, Dobro in Lepoto, uprite pogled junško naprej in za tem pogledom naj odločno stopajo vaši koraki, da bomo mi, vaše okolje in ves svet, ki vas obdaja, mogli biti vsak dan bolj ponosni na vas, ki ste graditelji boljše bodočnosti.

Ko se je „rodil ta naš slovenski otrok v tujini“, so mu ob krstu želeli vso srečo, rast in moči, pa dolgega, dolgega življenja. Take so bile želje; nekatere vroče in zahtevne, druge proseče in boječe in tretje slabotne in nezaupne. Pa je zmaga la moč idealizma, ljubezen do naroda in slovenske mladine, rojene na tujem. To dom je naš! Ljubezen je, ki premika gore. In ta je ustvarila na argentinski pampí slovenski grič. Na njem je cerkva in dom in šola. Kristni kamen slovenstva in njega večna luč.

In ti, ki te je Bog sam postavil v družino slovenskim staršem, ne bi stopil vanj?! V vero in ljubeznijo. Pa tudi žrtvijo. Šele potem bo tudi tvoj dom!

Lojze Rezelj

Mogoče ne veste, da...

— da je slovenska emigrantska kreditna zadruga SLOGA v Buenos Airesu ob svoji tridesetletnici izdala v 3000 izvodih SLOVENSKI TELEFONSKI IMENIK, ki prinaša na 90 straneh nekaj nad tisoč telefonskih številk argentinskih Slovencev in 168 oglasov slovenskih podjetnikov...
Iz „Mladike“

USTANOVITEV SLOVENSKEGA ZDOMSKEGA ARHIVA

Slovenski narodni odbor je ustanovil „Slovenski zdomski arhiv“ — zaenkrat za področje Argentine — z namenom, da se ohranijo dokumenti zdomskih ustanov, domov in organizacij in pa tudi dokumenti slovenskih javnih delavcev.

Slovenski narodni odbor je zaprosil naše osrednje slovensko društvo v Argentini „Zedinjeno Slovenijo“ za oskrbo in shrambo dokumentov Slovenskega zdomskega arhiva, ki naj bi deloval v dogovoru med Slovenskim narodnim odborom in Zedinjeno Slovenijo po pravilniku, ki sta ga odobrili obe instituciji.

Zedinjena Slovenija je s sklepom odbora sprejela Slovenski zdomski arhiv v svoje prostore in svojo oskrbo.

Slovenski zdomski arhiv bo vodil poseben „Arhivski odbor“ po določitih omenjenega pravilnika. Arhivski odbor sestavlja skupina strokovnjakov in slovenskih javnih delavcev. Podrobnosti o poslovanju Arhivskega odbora in imena njegovih članov bodo objavljena v „Svobodni Sloveniji“.

Za Zedinjeno Slovenijo:
Lojze Rezelj l. r.
predsednik

Za Slovenski narodni odbor:
Rudolf Smersu l. r.
predsednik

Gregor Batagelj

DRAGA 85

Uradni začetek letošnjih jubilejnih XX. študijskih dni Draga 85 je bil v soboto, 1. septembra popoldne. Kot vse tri dni je sonce prijetno grelo in privabilo v park Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu veliko ljudi. Publika se je odzvala v lepem številu, ki so ga opazovalci ocenili okoli 350. Značilno za letošnje Drago je bil velik odstotek mladine in pa številni rojaki iz Slovenije.

V uvodu se je predsednik organizatorja Drage — Društvo slovenskih izobražencev — **Sergij Pahor** spomnil začetnikov teh dni, posebej še pok. prof. Jožeta Peterlina; poudaril, da so dnevi kljub težavam rasli v pomembnosti iz leta v leto.

Pozdravno besedo v imenu odbora za kulturo pri Tržaški pokrajini je prinesel nje član **Zorko Harej** in voščil mnogo uspeha v novem obdobju, ki ga Draga pričinja.

SLOVENIJA KONEC XX. STOLETJA: PREHOD V NOVO DIALEKTIKO?

Sobotni predavatelj je bil **dr. Boštjan Župančič**, 38-letni Ljubljčan, izredni profesor prava na Seton Hall University v New Jersey, ZDA. Doktoriral je na harvardski univerzi. Ukvarja se s kazenskim materialnim in procesnim pravom, poleg tega pa se podaja na polje pravne filozofije, psihologije in družbene teorije. Predavanje z gornjim naslovom je obravnavalo probleme slovenskega naroda iz filozofsko-družbenih vidikov; svoje znanstveno (za poslušalce večkrat težko dojemljivo) razpravo je strnil v dva odstavka: govoril je o bitni kot predoru na določeno drugačno raven doživljanja sveta in da Slovenci rabimo človeka, ki nas bo preganil v kolektivni zavesti; na to raven biti, ker bi jo sam doživel, ker je zaradi tega ustvarjal, ker je zaradi tega sposoben aktivirati moči silnice v slovenskem narodnem telesu.

Župančiču se zdí sedanja jugoslovanska ureditev zanimiva, saj naj bi v njej bila uravnotežena raven mehanične in represivne paranoje, a bistveno nižja kot na Vzhodu — s tehnokracijo in birokracijo, ki ji ni uspelo polastiti se industrijske oblasti.

V pripombah in izmenjavanju misli je bila marsikatera predavateljeva beseda pojasnjena, izrečen pa marsikatera kritika na račun njegovega zagovora jugoslovanskega samoupravljanja ter na skeptičnost o ideji ene same osebe, ki naj bi razrešila razna družbena protislovja.

NEDELJSKI PROGRAM

Začel se je z mašo, ki jo je daroval tržaški škof **Lorenzo Bellomi**, so-

maševali pa so škof. vikar **Skerlj**, **Anton Požar**, **Tone Zrnec CM** in **Janez Sraka DJ**. Mašo je škof bral v slovenščini; prav tako je govoril škof v pridigi, v kateri je razlagal nedeljski evangelij.

MED GETSEMANIJEM IN TABOROM: ŽAR IN STISKA KRISTJANOVEGA UPANJA

Prvo nedeljsko predavanje je imel duhovnik in publicist **Ivan Štuhec**, trenutno študent moralne teologije na Gregoriani v Rimu. V prvem delu je najprej podal sliko predvojnega razkola v katoliških vrstah, ko je en del iskal rešitve razkristjanjevanja z vrnitvijo k sholastični misli in iz nje izhajajočim družbenim principom, drugi pa so se inspirirali pri francoskem in nemškem personalizmu, eksistencializmu. Druga misel pa je zagovarjala razmejitev med krščanskim življenjem in političnim angažiranjem.

Debata se je nanašala predvsem na čas razkola med slovenskimi kristjani, po katerem so se krščanski socialisti vključili v takomenovano NOB. Iz nje je razvidno, da ne moremo govoriti o revolucijskem obdobju (in tudi ne o današnjem času), ne da bi globlje poznali vlogo Kocbeka v tistem času. Na vsak korak se pojavlja njegovo ime, zamislj in konec. Okoli njega se vrtil pot, iz katere bi mogli iskati novega izhoda današnjemu kristjanu v Sloveniji.

Po popoldanskem premoru (ki je bil premor v ožjem smislu, saj je bila debata in komentar o slovenski problematiki neprestana), je zaključil jubilejno Drago **dr. Marko Dvoržak**, slavist, publicist in trenutno pastoralni delavec v Nemčiji. Svoji besedam je dal naslov

DUMA 1985 — ANATOMIJA NEKEGA ZDOMSTVA

To je bil naslov poetične izpovedi bolesti nekoga, ki se je moral zaradi svojih prepričanj dvakrat izseliti in iskati kruha v tujem svetu. Svoj prispevek je razdelil na tri dele: Pismo s Češke, Pismo iz Nemčije in Pismo iz dežele srca... Iz besed je sevala osebna bolest zaradi usode, pa obenem nekatere smernice, iz katerih je možno črpati moči za prenašanje te usode. Celoten program — predavanje in debato — je oddajal neposredno radio Trst A.

ZAKLJUČKI

Draga je tudi čas srečanj. To je bilo razvidno iz dejstva, da večer ni tako hitro raztepel udeležencev. Nekateri se bodo videli morda šele čez leto, drugi morda še dolgo ne. In vendar je le enkratna udeležitev teh dni, tega svobodnega parlamenta, tribune, srečanja slovenske misli ali kakorkoli že hočemo imenovati te študijske dni, tako trdno vtisnjena v spomin, da (vsaj zame) pomeni važen mejnik v osebnih doživetjih. Nobena beseda, ki bi jo zapisal, ne more verno oživeti posebnega vzdušja, ki sem ga čutil te tri dni v parku Finžgarjevega doma.

Še nekaj besed o debati. V njih so bile zastopane vsakovrstne misli in prispevki k podanim predavanjem. Morda bi kdo pripomnil, da niso bile na vsem kakšni akademski višini, so pa prispevala k obravnavi tematike in odpirala nova vprašanja, ki lahko organizatorjem navdihne novih tem za naslednje Drage.

Draga 85 je spet izpolnila svojo nalogo. Dala je možnost razgovora o temah, ki jih v Sloveniji sami ni mogoče tako prosto zastopati, in obenem pokazala, da kljub vsemu pritisku, čut za poznanje drugih, neuradnih mnenj, ni zamrl.

KAJ PRAVI SOCIALISTIČNA MLADINA?

Mladina je glasilo Ljudske mladine Slovenije, nadaljevalka partizanske tradicije — Mladinske OF. Vendar pa kaže v svojem pisanju popolnoma samosvoje mišljenje, ki je dostikrat v opreki z od partije diktiranim uradnim mnenjem. Na svojih straneh prinaša najrazličnejše teme, od pornografije preko pogovora z nadškofom Šuštarjem do riskantnih političnih gledanj.

Padej nam je v oči celostranski članek **Lepa Brena** in socialistična mladina v številki 6. junija letos. V njem piše **Džuli Šviga** o anketi dveh splitskih profesorjev. Ni naš namen, da bi se ustavljali pri kulturnih vprašanjih in odgovorih, nas bolj zanimajo politične in idejne poante. In teh je dovolj in še preveč:

Kot pravi poročevalka, se je leta 1968 zanimalo za politiko samo 31% mladincev, sedaj znaša ta odstotek celih 68%. (Naš komentar: Prej je bilo splošno prepričanje, vtepeno z batnamí, da bo za boljše bodočnost že poskrbela partija pod genialnim vodstvom maršala Tita in da je za občane pametneje, da se v politiko ne vtikajo. Sedaj pa opazimo, da se prebujajo zanimanje za politiko in tudi za osebno odgovornost in dolžnost do političnega dela. Vsekakor velik napredek, ki gotovo vodi v pluralizem.)

61% mladih vprašancev misli, da imajo samoupravljalci majhen ali nikakršni vpliv na politično življenje, 78% pa trdi, da javnost nima nikakršnega vpliva. Medtem, ko je leta 1968 več kot tretjina mladine

cevala vstopiti v partijo, si kaj takega želj danes le 15%, pač pa se je podvojilo število tistih, ki si tega ne želijo (48%).

O življenjskem idealizmu: Na vprašanje, s čim je danes najbolje uspeti v življenju, so na vrhu s 83% zveze in znanstva in 79% komolčarstvo, dve tretjini pa menita, da ima ta delo in znanje majhen ali nikakršni vpliv na uspeh. (Žalostne ugotovitve za bodočnost!)

Naj sledi dobesečno: „Pa še besedice o **Leninu**. Leta 1968 je bil s 40% glasov na samem vrhu osebnosti, s katerimi se identificirajo mladi, zdaj pa je s 5% na dnu lestvice, skupaj s **Karolino Monaško**, medtem ko je prvo mesto prevzela **matj Tereza**.“

Pa tudi verski pogled mladine se je v teku let spremenil in sicer te (Nad. na 2. str.)

Dr. Tiné Debeljak

(231)

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

CELOVSKI ZVON ŠTEV. III/6

Ta šesti zvezek letošnjega Celovškega Zvona je izšel v novi barvi platnic, namesto dosedanje črne sedaj v vinskoredeči barvi, ki pa je samo zunanja sprememba revije, pa se ne dotika njenega duhovnega ustroja. V tem tretjem letniku se je Celovski Zvon uveljavil že kot dobra in potrebna vseslovenska revija, ki izhaja iz Celovca v vseslovenski kulturni prostor. Povezuje s kulturnimi problemi in kulturnimi delavci med seboj vse celine.

Kot razumljivo, je tudi uvodnik današnjega zvezka posvečen koroškemu problemu in nosi naslov Zaprite treh trojanskih kobli. Napisal ga je dr. Peter Millonig, urednik revije v Združenih državah. Govori pa o zlorabi demonstracij združenih slovenskih in koroških izobražencev proti nameravanemu izoliranju slovenskih otrok od otrok drugih narodov na Koroškem dne 7. februarja 1985. Pri tej demonstraciji, ki bi se morala po dogovoru vršiti v smislu nadstrankarskega enotnega nastopa, so nekateri slovenski udeleženci iz obmejnih dežel nastopili s izrazitim strankarskim pevskim zborom, ki je ves čas prepeval partizanske pesmi. S tem je kršil nadstrankarski sporazum za demonstracijo in žalil tudi koroške nemške sodeželane, ki so sicer z nami protestirali.

Namesto kake moderne pesmi je v tej številki ponatisnjena lepa narodna pesem Kralj Matjaž reši svojo ugrabljeno ženo, ki jo je svojčas napisal za štrekljave narodne pesmi koroški Slovenec Josip Koglek v Šmarjeti v Rožu. Pisana je v koroškem rožanskem dialektu, ki jo spremlja nemški prevod, ki ga je pripravil asistent nemške univerze v Celovcu dr. Klaus Detlef Olof, odlični prevajalec Prešernovega Sonetnega venca.

Sledi objava predavanja v Dragi profesorja ljubljanske univerze matematika Nika Prijatelja Med vero in nevero. Obtožuje se slabega poznanja razodetih verstev, upa pa, da „te razodete vere, in seveda tudi vse druge, morda kdaj v prihodnosti ne bodo niti preganjane niti preganjavke“. Tretji članek je prispeval Slovenec iz Kanade dr. Alojzij Ambrožič, pomožni škof v Torontu za narodne manjšine, s člankom Nekaj misli o emigrantu. Članek je rezultat njegove dušnopastirske prakse med različnimi emigranti v Kanadi. V njem opisuje, kako se emigrant iz zaprtosti svoje narodnosti najprej zapira pred novo kulturo, pozneje pa se ji čim bolj odpira in prevzema tudi odgovornost za svojo novo domovino, pri tem pa izgublja stik s staro. Novemu domu je vsak dan bližji, toda popolnoma doma ne bo nikoli več — ni več doma v stari in še ni čisto doma v novi domovini.

Zanimiv donesek Toneta Pretnarja o

ubitem poljskem duhovniku, pristašu prepovedane Solidarnosti, Jerzju Popielusku, prinaša prevode iz njegovih pridig. T. Pretnar ima lepo navado, da pesniške citate iz poljske literature sproti prevaja v dobre slovenske verzice, s čimer dopolnjuje naše spoznanje poljske literature. V tej številki je prepesnil znano Felinskega cerkveno himno „Prostost, domovje, vrni nam, Gospod!“

Andrej Capuder prevaja odlomke iz Berdjajeva knjige o Novem srednjem veku, s tendenco, da na revolucijo ne kaže odgovarjati s kontrarevolucijo, temveč le z notranjo katarzo. Zamejski delež v tej številki predstavlja Dnevnik 1985 Alojzija Rebule. Ta dnevnik nekako veže vse številke revije med seboj in je spontan izraz njegove religiozne osebnosti na dnevne vtise.

Znani publicist in gledališčnik Bojan Štih je pravtako priobčil list iz dnevnika, ki ga je napisal na dan sv. Treh kraljev 1985. leta. V njem izraža mnenje, da mu je nerazumljivo, da so komunisti odpravili praznovanje krščanskega božiča. „Pismo, ki pričuje...“ je zopet dokument iz bojev Koroških Slovencev za svobodo. To je pismo dr. Vinca Zwitterja, ki ga je pisal iz zapora leta 1941 in v katerem izpričuje, da so Slovenci dobivali svojo oporo edino v veri. Ljubljanski umetnostni zgodovinar Ivan Sedej je prispeval članek o Slikarstvu Alenke Kham Pičmanove, z več celostranskimi barvnimi prilogami, ki jih on sedaj analizira in vrednoti. Tržaškem zamejstvu se je posvetil Janez Juhant z oznako Dvajset let revije Most (1964-1984).

Naj dodam še štiri važnejše prispevke v tem zvezku Celovškega Zvona: Zgodovinski dokument o načrtu znanega nasprotnika slovenstva na Koroškem Maier-Kaibitscha, ki ga je l. 1942 predlagal nacističnim oblastnikom v Celovcu, kako iztrebiti slednji sled slovenstva na slovenskem Koroškem, če treba tudi s prisilnim izseljevanjem Slovencev s Koroškega. Osrednja točka revije je pogovor z zaslužnim slovenskim profesorjem Hutterjem iz Globasnice, ob plebiscitnem času šolskim tovarišem v St. Paulu na Koroškem s pokojnim tajnikom SKA Marjanom Maroltom in vrstnikom dr. Ložarja i.dr. Važen je tudi govor dr. Vospernika ob Prešernovi proslavi v Celovcu.

Za nas, v Argentini živeče Slovence, je pomembna žrtica Gringa — tujka, ki jo je napisala buenosaireska Slovenka Rezi Marinšek in s tem vpletla v to vseslovensko revijo tudi redki slovensko-argentinski element.

Izredna in vse pozornosti vredna je recenzija Franceta Bučarja o knjigi Čavoskega, ki je izšla v Beogradu v okviru Centra za filozofijo in družbeno teorijo „Stranački pluralizam ili monizam“. Bučar podaja rezultate te knjige, ki trdi, da je v Sloveniji kakor

Čim bolj se bližajo volitve, tem bolj opazovalci gledajo vsak korak, tako vlade kot opozicije, v luči političnih ali bolj volivnih interesov. Tako predsednikovo potovanje po Evropi, kot nastop zunanjega ministra pred Združenimi narodi, izvedba ali ukinitve skorajšnje splošne stavke, in sklicanje notranjih volitev buenosaireskega peronizma so navezani v taki meri na volivno strategijo, da jih ni mogoče ločiti od kategorije potez politične propagande.

KADAR BOM NA RAJZO ŠEL

Jugoslavija, Nemčija in Francija so bile tri postaje, kaj različne, na potovanju dr. Alfonsina. Pred dvema tednoma smo že omenili Alfonsinov obisk v Beogradu in ljubimkanje z jugoslovanskimi komunisti kot namigovalje domačim levičarskim krogom, češ, da radikalni kljub vsemu niso zapustili vseh levičarskih položajev. Dodajmo k temu poglavju še eno razlago: Na zborovanju organizacije Združenih narodov se bo znova volilo o zadevi malvinskega otočja. Argentina si mora zagotoviti glasove „neuvrščenih“, in v tej luči je Alfonsinovo potovanje tudi razumljivo, vsaj toliko, kot pred leti objem ministra Costa Mendezza s Castrom na Kubi.

Nemška postaja je imela, poleg Malvinskega interesa, mnogo bolj praktičen odjek. Tam je dr. Alfonsin pozval inozemski kapital, naj mirno investira v Argentini, kjer bo lepo sprejet in bomo z njim ljubeče ravnali. Nemčija je članica tkim. „pariškega kluba“, s katerim trenutno Argentina vodi pogajanja za refinanciacijo precejšnjega dela svojega zunanje dolga. V Bonnu je predsednik vsaj naletel na vzpodbujajočo gesto: kakih 160 milijonov dolarjev (500 milijonov mark), s katerimi more Argentina razpolagati. Res ni veliko, a posojilo je bolj simbolično, izraz nemške dobre volje. Kdo danes sploh kaj posoja na milo voljo dolžnika?

Nič manj zanimiva je investicija v višini 100 milijonov dolarjev, ki jo je pripravljena izvesti družba Siemens, seveda pod določenimi pogoji:

..... tudi v Jugoslaviji obstajal prva leta pluralistični sistem, ki se je polagoma komaj vidno prelevil v absolutistično zatiranje slednjega svobodoljubnega duha. Ta strankarski pluralizem se je končal z znanim procesom proti dr. Furlanu, Sircu in drugim. Z oceno Antologije Mladjevske proze in Klaus Detlefa Olofa o njegovem prevodu v nemščino Prešernovega prevoda Sonetnega venca ter s pripombami dr. Stresa Ob slovenskem prevodu Nietzschejevega Zaratustra se zaključuje ta 6. številka Celovškega Zvona.

da bo udeležena pri argentinskem telefonskem sistemu. Novica je razveseljiva, ker se je zadnje čase govorilo, da bo Siemens sploh zapustil našo državo. Za vlado pa je ta pogoj tudi izgovor, da pospeši privatizacijo vsaj dela telefonskega sistema, glede katerega obstoja precejšnja notranja opozicija, zlasti v krogih sindikata telefonskih delavcev.

Na kratko še obisk Francije. Socialistični Mitterrand je organiziral lep sprejem in v medsebojnih pogovorih je bilo mnogo uspeha in soglasja o debatih točkah. A najlepši uspeh je bil v Parizu sestanek med Alfonsinom in vodjem britanske laburistične opozicije, Neil Kinnock je zaigral močno politično karto, s katero se misli okoristiti on, in s katero si okorišča Argentina. Precej časa je že preteklo od malvinske vojne, in gospa Thatcher izgublja svoj nekdanji prestiž. Vzdrževanje vojaške postojanke na Malvinah pomeni precejšnjo gospodarsko krvavitev. S tem računa opozicija, za katero je globalni sporazum z Argentinci eno izmed orožij v boju proti „železni dami“. Za Argentino pa je važno svetu pokazati, da je „malvinska trdnjava“ pravzaprav osebna zadeva gospe Thatcher.

KADAR BOŠ DOMOV PRIŠEL

Sploh ankete kažejo zanimivo sliko. Prednost imajo vedno radikali. Njihova priljubljenost npr. daleč nadkriljuje peroniste, ki so druga politična sila v državi. A izredno veliko glasov je sedaj še neodločenih. Nekatere ankete kažejo, da je kar 40% državljanov, ki še ne vedo koga bodo volili. Na te skuša sedaj pritisniti vladna radikalna stranka s prestižem predsednika države.

Peronisti so si nekoliko oddahnilo. V provinci Buenos Aires je zbornica volivnega sodišča potrdila spremembo kandidatnih mest. Tako so svoja izredno dobra mesta dobili člani stare sindikalne garde, poznane pod imenom „62 organizacij“. S tem je padla v vodo Cafierova ideja, da bi se sindikalizem ne povezal ne z eno ne z drugo stranko provincijskega peronizma.

Kljub temu iste ankete kažejo, da je Cafierova skupina bolj priljubljena kot pa ona druga, ki jo vodi Herminio Iglesias. Kot smo že omenili, tretje mesto na listah Cafierove skupine zaseda vodja demokristjanov Carlos Auyero. Prvotno je bil za to mesto imenovan nekoliko bolj polemični Horacio Sueldo, ki pa je odstopil. Auyerovo predsedanje na provinco, je pustilo prazno mesto prvega kandidata na listah krščanske demokracije v prestolnici, kjer nastopa samostojno. To mesto je sedaj zavel Francisco Guido, ki je ena najbolj

resnih osebnosti v stranki. Prepričan katoličan, ki je izšel iz vrst Katoliške Akcije, in zveze katoliških očetov, profesor na katoliški univerzi, ima kaj malo izgledov na uspeh. Resnost zaenkrat na sedanji politični pozornici še ni privlačna.

SODBA IN OBSODBA

Druga zadeva, ki je očitno zelo povezana s prihodnjimi volitvami, je tudi sodba, ki teče proti članom bivših vojaških hunt. Obtožba je bila izrečena, in državni tožilec je za pet članov teh hunt zahteval dosmrtno ječo. S tem si je radikalna vlada priborila nov prestiž, doma in v svetu. Obsodba še ni izrečena, vendar je sedanji položaj celotnega procesa dovolj daleč, da se vlada ponaša z uspehom na tem področju. Le škoda, da se tako resna zadeva, kot je problem človeških pravic, protigverilske vojne in z njo povezane etike, izkorišča v politične namene, in prevečkrat vlačí na levo in desno, kakor pač veje veter osebnega okusa.

Precej nejasen pa je položaj v sindikalnih vrstah. Saúl Ubaldini je bil maziljen kot edini glavni tajnik CGT. S tega položaja mora sedaj miriti razborite peronistične gremialiste, ki zahtevajo novo stavko pred volitvami. Ubaldini pravilno sklepa, da bi bila ta stavka za peronizem bolj škodljiva kot pa koristna. Mnogi ga ne razumejo, e izgleda, da bo končno prevladala njegova ideja. Parkrat smo že osvetlili osebo tega novega sindikalnega voditelja. Mnogi ob njem sklepajo, da vstaja nova zvezda ne le na sindikalnem, marveč zlasti na političnem obzorju argentinskega neba.

SOCIALISTIČNA MLADINA

(Nad. s 1. str.)

meljito, seveda v zgubo partije oziroma ateizma ali dialektičnega materializma, čeprav je ta še vedno ostal obvezno in nadležno ideološko mučenje študentov:

Leta 1968 je bilo med splitskimi srednješolci vernih in ateistov enako, po 32% vsakih, zdaj pa je delež religioznih zrasel na celih 52%. In tu prinaša članek tudi statistiko za Slovenijo iz Naših razgledov 24. maja 1985: Število vernih je naraslo na 45,3%!

Komentar poročevalke: „Ni kaj, d e s n i c a“ je na pohodu!“
Naš komentar h komentarju: Res je! A ne tista, ki jo hoče Džuli prikazati kot bav-bava, tista, proti kateri nastopa zvezdnica Lepa Brena, ko sožavo poje „Jugoslavijo“. Kratko in malo je na pohodu zdrava pamet, ki je uvidela, da je bilo vse partijsko prizadevanje, diktiranje in obljubljanje laž in prevara in da je rešitev nekje drugje, in ki jo mladi v svojem idealističnem zanosu iščejo in bodo iskali še naprej, dokler je ne najdejo!

TDml.

JOZE VELIKONJA

(3)

Slovenske skupnosti v Velikem Buenos Airesu

Geografsko se je glavna naselitev zaradi tega razvila vzdolž zahodne železnice, ki gre mimo osrednjega Doma na Ramón Falconu, ki je služil kot glavni center organizacij in dejavnosti. To je bila železnica, ki gre skozi Ramos Mejía, Haedo, Morón in Castelar. Južno od teh je postal San Justo oporišče največje skupine, ker je imel možnost zaposlitve in ker so tam bila ustanovljena podjetja sonarodnjakov, ki so dala pobudo za skupinsko naseljevanje.

Centralne skupinske ustanove s številnimi sedeži organizacij in institucij so v glavnem mestu na Ramón Falconu, ob Rivadaviji, kakšnih 5 km od železniške postaje Once. Kraj je pomemben, ker leži ob glavni prometni žili v mestu in omogoča ljudem prihod z javnimi prometnimi sredstvi iz različenih delov mesta in predmestij. Dosegljivost je važna ne toliko zaradi priložnostne uporabe pripravnega središča, ampak zaradi redno programiranih dejavnosti kot so sobotni srednješolski tečaj (v slovensščini), številni redni in izredni sestanki, predavanja in koncerti. Tamkajšnje bogoslužje služi tudi tam živečim Argentincem in vsej sloven-

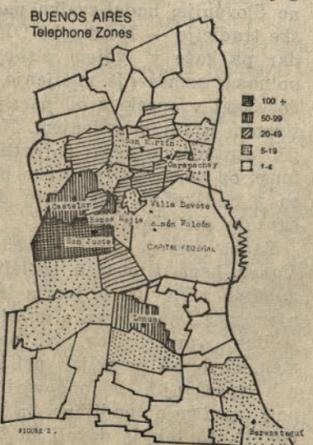
ski skupnosti, raztreseni po Velikem Buenos Airesu.

Obstajajo še drugi Domovi, od skromnih — saj zanje skrbi le nekaj družin (Berzategui) — do razsežnejših, kot so sanhuški in ramoški slovenski kulturni dom, ki skrbijo za kulturne prireditve, zborovanja, bogoslužje, sobotni osnovni pouk v slovensščini in za zborovanja, srečanja in sestanke. Športne prireditve igrajo pomembno vlogo za druženje Slovencev druge in tretje generacije v teh Domovih.

Bolj natamčni podatki za eno skupino, najzahodnejšo (Morón-Castelar), nam dovolijo jasnejši in globlji pogled. Ta študija iz začetka 1980 je zajela 614 ljudi od celotnega števila 729 članov s 178 družinami. Seznan članstva kreditne zadruge tega kraja — teritoria ne meje so le približne — je 503 članov s povprečno starostjo 42,3 in srednjo 36 let. Bimodalna razdelitev prebivalcev je očitna. Večina družin (85%) ima svoj lasten dom. Prisotnost skupnostnega Doma in možnost početnega razvedrila sta vzrok za naselitev v bližnjih krajih (vključno Castelar, Hurlingham, San Miguel in Morón).

Javna prometna sredstva (železnica in avtobus) pomagajo k teritorialni in časovni kontinuiteti. Vsaka skupnost obstaja kot jedro z Domom in hišami okoli njega in veže bolj raztresene manjše skupine in posameznike.

Ko primerjamo prostorski vzorec razdelitve s splošno družbeno zgradbo Velikega Buenos Airesa, vidimo, da se Slovenci vzporejajo s prostorsko zgradbo srednjega sloja Buenos Airesa; zelo malo jih je v okrajih nižjega sloja, in so popolnoma odsotni v rezidencialnih okrajih višjega sloja. To tolmačenje sovpadu tudi z ugotovitvijo večine izseljencev, ki svoj doseg „statusa“ srednjega

sloja smatrajo za uspeh.

Zgodovinsko starejši slovenski izseljenci, o katerih ne govorimo v tej študiji, bi utegnili biti bližje spodnji plasti srednjega in vrhu nižjega sloja. Čeprav ni verodostojnih zaključkov o dohodkih, stanovanjskih razmerah in stopnji izobraženosti, vse kaže, da se te ugotovitve vzporejajo z raznimi študijami in nadjučnimi opazovanji.

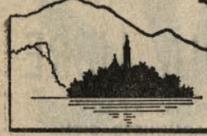
Bistveno politična narava povojne slovenske imigracije je vzrok za tako naselitev, ki je drugačna kot so druge spontane emigracije po svetu. Izselitev iz Italije in Avstrije med leti 1947 in 1950 je bila organizirana, pospeševana od vodstva in podprta od raznih ad hoc organizacij. Ni samo preselila posameznikov in njihovih družin, ampak tudi institucije, ki so obdržale neposredne zveze z drugimi doma ali z institucionalnimi ureditvami, ki so vzklike v prvih povojnih begunskih taboriščih.

Med formalnimi ureditvami je bila preselitev ljubljanskega semenišča v Italijo (Praglia, potem Brixen) in potem v Argentino, najprej v San Luis in pozneje v Adrogué. Enako se je zgodilo tudi z raznimi organizacijam: za kulturo, socialno in bogoslužno delovanje (SKAS, Katoliška akcija, Ženska zveza, mladinske zveze). Druge nove organizacije, ki so zlasti skrbjele za kulturno ohranitev, so začele svoje življenje

v Argentini, a so vseeno nadaljevale z organizacijskimi vzorci iz „stare domovine“.

Pomembnost teh institucionalnih ostankov je v tem, da so številno majhne slovenske skupnosti v Buenos Airesu bile jedro kulturnega, socialnega in političnega delovanja, ki je segalo daleč preko skupnosti in so v tem pogledu srčika slovenskega socialnega, kulturnega in celo političnega delovanja, ki je ločeno od ustanov današnje Jugoslavije.

V funkcionalnem sistemu človeške dejavnosti so emigranti pogosto prikazani, kot da žive na robu družbe. Medtem ko je obrobnost slovenskih izseljencev slična drugim etničnim skupinam po svetu, je prav, da se ozremo na sredotežnost nekaterih njenih funkcij in voditeljsko vlogo med Slovenci v tujini. V tem trenutku se izdaja v Buenos Airesu 20 publikacij, kar je hvaljevredni dosežek za tako majhno skupino. Taka aktivnost ne bi našla zadostnega trga v sami buenosaireski skupnosti, zato je razumljivo, da zunanje zveze pomagajo pri nadaljevanju publiciranja in vzpostavljajo aktivne vezi s slovenskimi skupinami in posamezniki po vsem svetu. (fig. 3 in 4). Tukaj je prikazana ilustracija dveh takih organizacijskih in publikacijskih sistemov. (V tem trenutku nismo pooblaščen, da bi podal točen številčni obseg.)

NOVICE IZ SLOVENIJE

RUŠE — Draga gnojila krnijo pridelovalne načrte. Letos naj bi po pridelovalnih načrtih v Sloveniji porabili 290.000 ton mineralnih gnojil. Zaradi nebrzdanega divjanja cen so v tovarni dušika Ruše, ki je glavni slovenski proizvajalec umetnih gnojil, prodali v prvem polletju letos domačim pridelovalcem 6345 ton manj gnojil, kot so jih naredili. Za drugo poletje imajo naročil le za 20 tisoč ton, izdelali pa bodo 47 tisoč ton gnojil. Sedaj ne vedo, kaj naj naredijo. Zaradi manjše porabe gnojil bo tudi manj hrane.

ZALEC — Niso najbolj zadovoljni z letošnjo boro medu v čebelarstvu zadrugi v Zalcu. Zaradi slabih vremenskih razmer v spomladanskem času so bili ob cvetlični med, tako da z boljše boro računajo le pri kostonjem in gozdnem medu. Letos bodo verjetno pridelali okoli 200 ton medu, pet ton cvetnega prahu, 500 kg propolisa in 150 kg matičnega mlečka.

LJUBLJANA — Štirinajstnevni seminar slovenskega jezika, literature in kulture so imeli na Filozofski fakulteti. Glavni vsebinski poudarek je bil na dvojezičnosti. Naslovi nekaterih predavanj: Vprašanje dvojezičnosti v zgodovini slovenskih imen; Perspektive razvoja dvojezičnosti na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji; O znanstveni, publicistični in književni dvojezičnosti; Vzorec pogovora v dvojezični družbi. Na programu je bilo tudi predavanje o ekspresionizmu v slovenski književnosti in o delu sv. Cirila in Sv. Metoda za Slovence. Letošnjega seminarja se je udeležilo veliko število začetnikov pri učenju slovenščine.

LJUBLJANA — Slovenci v Avstraliji je naslov razstave, ki jo je v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani postavila Breda Čebulj-Sajko in z njo diplomirala. To dejstvo je zelo pomembno, ker je bilo prvič v zgodovini vede razstavljeno diplomsko delo in, ker se je avtorica resno lotila preučevanja izseljenske tematike.

LJUBLJANA — Najmanj rodovitne zemlje na prebivalca ima med vsemi evropskimi državami Slovenija. Če ne bodo prizadevanja za varovanje kmetijske zemlje učinkovitejša in doslednejša, kot so bila v preteklih letih, bo možno, da bo večina plodnih ravnin pozidanih. Vsako leto se v Sloveniji pozida več kot 2000 hektarov kmetijske zemlje.

BLLED — Najdba stoletja je za slovensko kulturno dediščino odkrije v Zasipu pri Bledu. Tone Jarkovič je našel v ledeniški groblji pod svojo hišo štirindvajset kovinskih predmetov. Ta najdba bistveno spreminja dosedanje domneve o življenju Slovencev v 8. in 9. stoletju. Po mnenju arheologov dr. Pleterškega

in dr. Knifca naši predniki niso živeli v plemenski skupnosti, niso imeli skupne zemlje, bili so odlično oboroženi in so bili gospodarsko na takratni najvišji evropski ravni.

LJUBLJANA — Raziskovalna skupnost je odločila, da se bo povišala cena raziskovalnih storitev. Dodelila je tudi nove raziskovalce. Po deset raziskovalcev so dobili tile programi: hrana, tehnologija znanja ter kulturna ustvarjalnost na Slovenskem in zgodovina NOB (!), enega pa za umiranje gozdov.

ŠKOFJA LOKA — Galerijo namerava urediti v propadajoči Tavčarjevi domačiji na Visokem. Izvršni svet skupščine občine Škofja Loka je sklenil, da bodo od sedanjega gospodarja odkupili Tavčarjevo domačijo. Dvorec, proglašen za kulturni spomenik, je začel propadati, leta 1979 pa sta se celo podrla streha in gornje nadstropje pripadajočega gospodarskega poslopja. Zlobni jeziki govorijo, da je prav, da je Savinškov kip I. Tavčarja obrnjen s hrbtom proti domačiji, saj bi drugače lahko še zajokal.

ŠEBRELJE — Divje babe še niso izdale vsega, kar so že doživele. Pod robom šebreljske planote, kjer se nahaja eno najbolj reprezentativnih paleolitskih najdišč, imenovano po ljudskem izročilu Divje babe, se je tudi to poletje mudila raziskovalna skupina pod vodstvom arheologa Ivana Turka. Naleteli so že na 20 zanimivih kosov orodij, našli pa so tudi po 30 kilogramov živalskih kosti na dan. V minulih letih pa so iz Divjih bab odstranili več kot pol tone kosti, največ jamskega medveda, ki je tehtal povprečno 600 kg.

UMRLI SO od 1. do 9. avgusta 1985:

LJUBLJANA — Emilija Černič roj. Muhič, 90; Anton Dolničar; Ivanka Erman roj. Jeglič, 91; Ludvik Filipič; Angela Fujs; Franc Janželj; dr. Ivan Komelj; Marija Korošec roj. Kozjek; Ferdinand Kranjc; Ivan Krmelj; Jože Medved; Danica Nagode roj. Kosmač; Franc Narobe; Anton in Marko Novak; Cecilija Novelli roj. Prošek; Rudolf Okorn; Bogomir Pintarič; Barbara Pračič; prof. dr. Ivan Rakovec, 85; Kristina Ramovš roj. Erjavec; Mirko Rangus; Ivan Razdrah, 76; Adolfo Remic, 86; Frančiška Rižnar roj. Indihar, 78; Anica Rode roj. Bevic; Zofija Samec roj. Bučar; Minka Sekula, 90; Marija Seliškar roj. Uršič; Ivanka Setnik roj. Mohor, 89; Slavka Solinc roj. Dolinar, 81; Marija Trojar roj. Sedlar; Angela Troppar roj. Krlj; Ivan Valentinčič, 84; Ferdinand Vesel; Avgust Vindiš; Elizabeta Vitanc; Alojz Zakovšek; Jernej aZložnik; Olga Zorec-Jančar; Vlado Zupan; Ivan Žagar, 94; Franc Zalec, 77.

RAZNI KRAJI — Bizovik: Franc Leben; Boštanj: Stane Deržek; Braslovce: Miran Korošec; Celje: Pavel Golmajer; Karel Gruber; Kristina Kelner roj. Cenc; Janko Kranjc, 40; Dobrava pri Škocjanu: Mihaela Jordan; Domžala:

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebne novice

Poroka: 21. septembra 1985 sta se poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Jože Kržišnik in Lea Goršič. Za priči sta bila ga. Marija Kržišnik in Vinko Goršič. Poročne obrede je opravil Dane Vrečar, SDB. Čestitamo!

Smrt: V Villa Luro je umrl g. Vinko Truden, str 75 let. Naj počiva v miru!

Smrt: Umrl je v domovini Ignacij Knap. Naj v miru počiva!

Berazategui

V soboto 31. avgusta se je večina naše skupnosti zbrala v Domu. Med nas je prišel Janko Erjavec, bivši laični misijonar, da nam na platno ob svoji razlagi prikaže svoj bivši misijon Madagaskar in Malgaše.

Najprej je F. Cukjati daroval sv. mašo in nam govoril o božjem kraljestvu na zemlji. Po končani službi božji sta Cukjati in Erjavec pripravila skiopitični aparat, Monika in Marjanca pa sta nam postregli s toplo kavo.

In že so se začele vrstiti slika za sliko: dežela, njen geografski položaj, prebivalstvo, njegova božanstva, vera v posmrtno življenje in iz nje izvirajoče spoštovanje do mrtvih, način življenja in preživljanja itd. Predvsem pa so nas zanimala slika z onega dela Madagaskarja, kjer je misijonaril predavatelj. Odpovedal se je komudnemu življenju potrošniškega sveta in svojemu študiju, pač pa se je dobro pripravil za svoje novo življenje: mehanika, mizarstvo, zidarstvo itd. z vsem se je prej seznanil, da bi bil bolj koristen v misijonih. In je 3 leta svojega mladega življenja posvetil širjenju božjega kraljestva na zemlji. In so tako s trudom njegovega dela s pomočjo domačinov zrastle lepa cerkev, šole, dispanzerji itd. Nič čudnega, če so mu Malgaši pripravili takšno poslovilno slavo.

Z zanimanjem in živim povpraševanjem smo spremljali njegovo razlago.

Ob koncu mu je predsednik Doma F. Vitrih izrekel našo zahvalo za lep zgled in prijeten večer in mu izročil skromen spominček na obisk med nami.

C. P.

le: Jože Gabrič, 77; Franc Hribar (Zabenski ata); Frančiška Radmelič roj. Gerbec; Julijana Trdina roj. Markovič; Gotovlje; Antonija Rozman roj. Turk, 80; Griže: Slavka Cizej roj. Sojer; Homec: Metod Hribar; Hrastnik: Iztok Kacij; Hrenovica: Kristina Kranjc roj. Stegal; Hrovača: Marija Lavrič roj. Lavrič, 68; Kresnice: Vinko Jakoš; Krško: Pavla Švab; Lenart: Frida Beranič roj. Šiker; Lovrenc na Dravskem polju: Jože Peršuh; Nazarje: Frančiška Knez, 85; Nova vas: Mimica Borodin roj. Lavrič; Senovo: Pav la Cerjak roj. Kelhar; Sevnica: Marjan Košar, 46; Stična: Ignac Gerden; Jože Zajc; Šmilh pri Novem mestu: Pavla Jordan; Trbovlje: Karl Goršek; Alojz Zakonjšek; Velika Loka: Lojze Menard; Višnja gora: Jože Zupan; Zalog: Ivan Malenšek; Zdole: Rozalija Bevc; Zalec: Dana Grebenšek-Kukec.

križišču zboljša. Program namreč enostavno spremeni dosedanje razmerje med rdečo in zeleno lučjo v obeh smerih. Programov imajo pripravljenih osem, eden izmed njih lahko npr. nezasedeno cesto celo za nekaj časa popolnoma zapre.

Kaj pričakujejo od novega prometnega režima? Trideset odstoten prihranek časa, 10 do 15 odstotkov prihranjenega goriva in zmanjšanje onesnaženosti zraka za okrog 20 odstotkov. Dodati je še treba, da bodo vsi tehnično opremljeni doma, zlasti v Iskrinem tozdu Avtomatika.

Kdo vrača in kdo sprejema knjižice Zveze komunistov?

Res je, da je danes vsak sedmi polnoletni Jugoslovan član Zveze komunistov. Po zadnjih podatkih (junij 1984) šteje ZKJ 2.188.943 članov. Seveda pa je trenutna točna številka verjetno precej manjša. Od leta 1968 do 1984 je namreč vrste ZK prostovoljno zapustilo več kot 700.000 članov in se ta proces v nezmanjšani meri nadaljuje.

V statutu ZKJ je zapisano, da lahko član kadarkoli po svoji volji izstopi. Vprašanje pa je, zakaj? Emil Štern, izvršni sekretar predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, je Delu izjavil, da navede večina članov, ki se odloči za izstop, osebne razloge. Manj jih navaja slabo delo organizacije, pomanjkanje jasne usmerjenosti, nekorišno zapravljanje časa na sestankih, raste pa v zadnjem

40 LET DELA IN ZVESTOBE

24. OBLETNICA SLOMSKOVEGA DOMA

Že dolgo vrsto let vrši svoje slovensko poslanstvo v ramaškem okraju Slomškov dom. Za letošnjo 24. obletnico so si prireditelji izbrali naslovno geslo, da tako izrazijo svoj narodni program.

Slovesnost se je pričela 15. septembra zjutraj.

Najprej je pozdravil goste Marjan Schiffrer, nato pa sta dvignila slovensko in argentinsko zastavo dolgoletna delavna člana Janez Brula in Anica Šemrov. Otroški zborček, ki ga je pripravila Lenča Zupan Malovrhova, je ubrano zapel dve pesmi, nato pa je predsednik Doma Jernej Tomazin svoj pozdravni govor ob 40-letnici slovenske tragedije in zdomstva povezal z geslom — 40 let zvestobe in dela. Sledilo je odkritje spominske plošče pokojnemu neutrudnemu in prizadnemu sodelavcu, ustanovitelju Medsebojne pomoči in dobrotniku Doma Hermanu Zupanu st. Ploščo sta odkrila predsednik in botra Kati Potočnikova.

Nato so se polnoštevilo zbrani člani Doma in gostje podali v gornjo dvorano k slavnostni maši. Pred pričetkom pa so proslavili še 20-letnico Marijine slike, ki jo je še v taborišču naslikal Friderik Jerina in blagoslovil župnik Gregor Malj pred 40 leti. Pred dvajsetimi leti se je slika preselila iz ramaške cerkve, v kateri je dotedaj bila slovenska maša v novi Slomškov dom. Marjan Schiffrer je v svojem spominskem govoru omenil zgodovino slike in se še za naprej priporočil Mariji vso faro, nakar je Maks Nose recitiral Malijevo pesem Brezjanska Marija v Slomškovem domu. Za današnje slavlje je slika dobila nov okvir, delo M. Potočnika.

Sledila je slavnostna maša, ki jo je daroval msgr. Anton Orehar s somaševanjem krajevnega župnika Jožeta Škerbca. Med mašo je pel ramaški cerkveni zbor, pod vodstvom Gabrijela Čamerlika; med pridigo je msgr. Orehar navezal misli na geslo dneva:

Stalno se mora spravešati posameznik in skupnost, koliko izpolnjujemo načela, postavljena v začetku begunstva; osebno, v družini, kot skupnost. Da živimo versko in narodno zavedno, moramo ohraniti ozračje res prijetno krščanako. Moramo se povezovati, da se ne zdrobimo v kosce, moramo sodelovati z drugimi, da ohranimo celotno skupnost. Reševala nas bo vztrajnost, ohranjanje našega kulturnega bogastva in slovenska maša, ki je važen oporni temelj našega krščanskega življenja.

Po maši je veliko obiskovalcev ostalo na kosilu, med katerim smo lahko pokramljali. Popoldne ob 5. pa se je pričel kulturni del programa v polni dvorani, ki je bila za to priliko lepo okrašena z zelenjem in mlajem.

Kulturna referentka Doma Alenka Pozničeva je povabila slavnostnega govornika, predsednika Zedinjene Slovenije Lojzeta Rezlja, na oder. Njegov tehtni govor objavljamo na 1. strani.

Kulturni program, ki je sledil, sta uvajala v narodne noše oblečena Tonč-

ka Trobec in Lojze Lavrič. Ves program je izvenel kot slavospev slovenskemu duhu, to pot predstavljenem po narodnih nošah. Besedilo je napisal dr. Tine Debeljak, častni član Doma.

Na oder je stopilo sedem parov, obličnih v razne narodne noše na Slovenskem. Najprej so skupaj zaplesali, nato sta napovedovalca opisala nošo posamezne pokrajine, medtem ko je dvorana imela priložnost isto opazovati na paru mladih plesalcev. Tako so sledili opisi in prikazi noše Bele krajine, Koroške, Štajerske, Prekmurja, Gorenjske in Ljubljane.

Vmes pa so se vrstile še glasbene točke: mladinski zbor pod vodstvom pevководje Tineta Selana je zapel vrsto narodnih, ki so z mladimi glasovi navdušili poslušalce, posebej solista Milan Magister ml. in Marija Javoršek.

Tudi celotna folklorna skupina je nekajkrat lepo in navdušeno zaplesala, pri čemer je igral priložnostni orkester. To folklorno skupino je pripravil in naučil Janez Bitenc. Upajmo, da bo še naprej s to skupino uspešno nastopal.

Za konec pa so zaplesali štirje pari otrok, ki jih je pripravila Saša Zupan-Omahnova; vzbudili so veliko zanimanja in pohvale.

Vsa prireditve je brezhbno tekla, za kar gre hvala režiserju celotne prireditve Francetu Holozanu. Posebej pa moramo omeniti izredno bogato sceno, ki jo je narisal Stane Snoj, ki je primerno s posameznimi orisi prikazovala vso slovensko zemljo, od Jalovca do knežjega kama. Tudi luči in zvok so delovali brezhbno pod vodstvom Francija Willenparta in Petra Avgušтина.

Da je ta prireditev tako dobro uspela in zadovoljila vse poslušalce, gre še posebej pohvala Vladi in Tonetu Selanu, ki sta bila organizatorja, duša in srce te proslave.

Za konec pa so fantje in dekleta v narodnih nošah povabili zbrane na ples in zabavo. Prijeten zaključek lepega in bogatega dneva.

TDml

PISMO UREDNIŠTVU

DRUGAČEN POGLED

Ta dopis je nastal po večkratnem poslušanju posnetka 16. mladinskega festivala. Ne strinjamo se s poročilom o njem v vašem listu, zato bomo skušali razjasniti nekatere pojme.

Pri vseh nastopih Magnuma se je poudarjalo, da ima (SIC) „rezko kovinsko zveneče in bobneče instrumente, kateri preglašajo razpoloženje“. Po prvem nastopu Magnuma na mladinskem festivalu se je dosti razpravljalo o preglasni pripravi instrumentov. Res je, priznamo, da pri naših prvih nastopih nismo znali pravilno uporabiti intenzivnosti, moči. Dandanes in prav na tem zadnjem festivalu pa smo skoraj do skrajnosti popravili to napako.

Zvok naših instrumentov, če ga primerjamo z zvokom običajnih, je precej drugačen. Če bi orkester uporabljal instrumente, ki so bili ustvarjeni za komorno glasbo, smo trdno prepričani, da vsaj polovica poslušalcev ne bi opazila fines, bodisi zaradi prevlekega prostora ali zaradi drugih akustičnih sprememb.

Ko se govori o „bobnečih instrumentih“, smo razumeli, da je mišljeno, da ima orkester bobne. To je logično, saj ne bomo našli bobnov pri pevskih zborih. Vendar: orkester je orkester, zbor je pa zbor. Ne moremo primerjati dveh različnih pojmov, kajti zaključki, do katerih bi prispeli, bi bili zgrešeni.

Vsak, ki pozna novo Rock and Roll glasbo, ve, da se je ne more primerjati s kakšno Beethovno skladbo. To pa ne pomeni, da bi to ali ono podcenevali. Nismo pa še slišali, da bi se Rock and Roll igral „pianissimo“. Čas gre naprej, se spreminja. Okusi današnje mladine se včasih močno razlikujejo od okusa starejših. Vemo, da Magnumove melodije niso morda primerne za večino teh, moti nas samo to, da se ne upošteva mladih, tega, kar oni čutijo in kako oni sodijo Magnumove „hrupne“ nastope.

Poročevalec ima svoje mnenje. Nočemo, da bi opustili svoje gledanje, menimo pa, da bi moral tudi nakazati, kako občinstvo sprejema nastope. Njegov poročilo naj bi bilo v neki meri odsev, slika poslušalcev.

Hoteli smo samo podati svoja opazanja. Pa brez zamere!

MAGNUM

Priredil: Marjan Schiffrer

(30)

LISTANJE PO DELU

Orgle na Slovenskem

Orgle so bile že od zdavnaj najpogostejše glasbilo na slovenskem podeželju. Veliko jih je ostalo kot pomemben kulturni spomenik. Žal so mnoge v slabem stanju, mnoge pa so tudi propadle. Zato je toliko več vredno prizadevanje Milka Bizjaka in Edija Škulja, ki sta izdala pri Državni založbi Slovenije monografijo o orglah na Slovenskem. V njej sta zbrala sto orgel iz vse Slovenije. Orgle, ki jih popisujeta v svoji knjigi, so nastale od baroka (od sredine 17. stoletja), klasicizma, romantike pa vse do danes, ko ima Cankarjev dom velike koncertne orgle Karla Schukeja iz Berlina. So to največje orgle v Sloveniji in po kakovosti najboljše v Jugoslaviji. Knjiga popisuje orgle po času nastanka, dodana je fotografija cerkve, v kateri so in posamezni tehnični podatki kot število registrov ip. Poleg onih v Cankarjevem domu, so zlasti znamenite orgle v Crngrobu, delo mojstra Janečka iz l. 1743. Te so bile dolga leta zanemarjene, lani pa jih je restavriral Münchenski orglarski mojster Hubertus von Kerssenbrock v originalni obliki, torej tako, da so spet take, kot so bile ob nastanku pred 250 leti. Nanje je zdaj posnel skladbe baročnih

in modernih avtorjev organist Milko Bizjak. Plošča tako dopolnjuje knjigo o orglah in je zanimiv primer založniške iznajdljivosti, kako izdano knjigo dodatno dokumentirati.

Tudi v Ljubljani bodo računalniki uravnavali promet

V večjih mestih so poleg individualnih kurišč najhujši onesnaževalci zraka in okolja izpušni plini. Marsikje po svetu poskušajo zmanjšati ta škodljivi vpliv z umikanjem prometa na mestno obrobje, z odpiranjem posebnih „otokov“ za pešce in s spodbujanjem kolesarjenja.

V Ljubljani pa so se po zgledu nekaterih ameriških mest odločili, da bodo nad prometom semaforiziranih križišč bedeli računalniki. Stvar je dokaj enostavna. Elektronsko oko spremlja in šteje vozila, ki se čez dan, zlasti še v času jutranje in opoldanske konice, pomikajo skozi križišča v določeno smer. Takoj javi, da je npr. cesta A veliko bolj obremenjena od ceste B. Ker pa računalnik ni prometni stražnik, torej ne misli s lastno glavo, pač pa zna za dane pogoje v trenutku vključiti že pripravljeni program, ki tudi v trenutku promet na opazovanem

KRALJ SVETOPOLK

PRED DVAKRATNO UPRIZORITVIJO ZA 18. PRISTAVSKI DAN

V jubilejnim letu 1100-letnice smrti sv. Metoda, ko se vsa Evropa s poglavarjem Cerkev, papežem-Slovanom spominja sozaveznikov, sv. bratov, bomo lahko gledali drugi odrski prikaz iz naše zgodovine.

Po lanski uprizoritvi Petančičeve množične igre Naša apostola nas sedaj igralci s Pristave vabijo k naslednji uprizoritvi. Je to pomembno odrsko delo odličnega modernega slovaškega dramatika Stódole, ki je doživelo svojo krstno predstavo in sami prestolnici Slovaške, Bratislavi in je v slovenskem prevodu izšlo v založbi Mohorjeve družbe.

Časovno dejanje prikaza pade v dobo, ko sta sv. solunski brata že končala zmagoslavni pohod Kristusove besede po slovanskih deželah. V veliki kraljevini Moraviji je s trdo roko vladal kralj Svetopolk, neustavljiv in osvajanju, neizprosno do svojih nasprotnikov (lastnega brata je kaznoval z oslepitvijo), krut do neposlušnih državljanih. V stalnih vojnah z vzhodnofrankovskim vladarjem Arnulfom, njegovimi pomočniki Madžari in drugimi sta teža vojnih pohodov nosila sinova Mojmir in Svetopolk ml. Borba med njima samina pa še naveščenost državljanih, ki so si že želeli miru, kot ga je oznanjal Kristusov nauk, je počasi, a vztrajno rojevala odpor proti kralju. Avtor igre spretno razvija vso to pestrost trenj in stremljenj, v katerih se mešajo krščanski in še poganski elementi, narodni in tuji interesi, vso zapletenost intrig in zarot, ki bi končno morale spraviti s sveta mogočnega Svetopolka. Voditelja zarotnikov sta bila prav njegova že imenovana sinova. Tretji sin Svetoboj, ki je vstopil v samostan, nastopa kot oznanjevalec miru, sprave in ljubezni. Ko to skoro doseže — malo pred koncem je v igri prizor, ki ga poznamo iz Aškerčeve Sve-

topolkeve oporoke — se med bratoma Mojmirom in Svetopolkom spet razplamti strast egoizma in gospodovalnosti. Stari Svetopolk ob takem udarcu umre, potem ko je še izrekel strahotno prekletstvo bodočim rodovom: Tisoč let bo ste sužnji...

Dejanje se godi v letu 894. in se v treh dejanjih razvija na nitranskem gradu v Moraviji, blizu bojišč ob Donavi ter končno na Devinu, velikem gradu Svetopolka ob Donavi.

Režija je v rokah Mihe Gaserja ter bo pri izvedbi drame nastopalo okrog 60 oseb. Predstava bo v soboto 28. t. m. zvečer in v nedeljo 29. t. m. popoldne na velikem odru na prostem pod ombujem na Pristavi.

IJ

SLOVENIJA V SVETU

Evropa

Slovenska bogoslovna akademija v Salzburgu je organizirala 9. junija koncert slovenskih pesmi pevcev iz Podjuna. V letošnjem šolskem letu so se slovenski študentje teologije zbirali k raznim debatam npr. o Kocbeku, dr. G. Rožmanu, itd.

V Gradcu je izseljenski duhovnik Janez Hafner obhajal 80-letnico življenja. Takoj po vojni je prevzel slovensko dušno pastirstvo na Gornjem štajerskem in ga vodil dolga desetletja. Vsi Slovenci po svetu, kakor tudi naš list, mu iskreno čestitajo k življenjskemu jubileju!

Na Predarlskem pa je praznoval 70-letnico življenja dr. Anton Röger. Med vojno je bil deloven član KA, po vojni pa obsojen na 18 let ječe. Ko je bil izpuščen, je odšel v Avstrijo, kjer

OBVESTILA

PETEK, 27. septembra:

V Slovenski hiši igra „Živi in mrtvi bratje“ ob 21. Krstna predstava.

SOBOTA, 28. septembra:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši igra „Živi in mrtvi bratje“ ob 20. uri.

Na Slovenski pristavi otvoritvena predstava „Kralj Svetopolk“ ob 20. uri.

Predavanje univ. prof. dr. Milana Komarja v okviru SKAS-a in Visokošolskega tečaja ob 16. uri.

NEDELJA, 29. septembra:

18. Pristavski dan s celodnevno prireditvijo in igro.

SREDA, 2. OKTOBRA:

Pri ZSMŽ ob 17 razgovor o pok. Makli dr. Krekovi z njeno nečakinjo go. Mirjam Rantovo.

SOBOTA, 5. oktobra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 6. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 15.30 velika sanmartinska tombola.

je veliko pomagal Slovincem, predvsem pri šolstvu in z intervencijami. V veliki meri je tudi njegova zasluga, da je prišlo do ustanovitve katoliške misije na Predarlskem. Čestitamo.

Slovenska Kulturna Akcija — GLEDALISKI ODSEK

Marko Kremžar
ŽIVI IN MRTVI BRATJE
Režiser: STANKO JEREBIČ

Krstna predstava: v petek 27. septembra 1985 ob 21.
Ponovitev: v soboto 28. septembra 1985 ob 20.
v dvorani Slovenske hiše —

SLOVENSKO KATOLIŠKO AKADEMSKO STAREŠINSTVO

vabi na predavanje

v soboto, 5. oktobra 1985 ob 20h v Slovenski hiši

BOŽIDAR FINK

„Prvine naše identitete in drugi rod“

OBLETNICA
PRI SVETOGORSKI MARIJICerkev sv. Rafaela,
J. P. Varela 5272

bo v nedeljo 6. oktobra.

Ob 16: pete litanije in blagoslov, nato sv. maša (msgr. Anton Orehar) in med njo bolniško maziljenje.

ZAVAROVANJE VSEH VRST

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. - pls. 10
Buenos Aires - Tel. 812-2127
vsak dan od 11 do 18.30

S. J.

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: inž. D. Hellerja A 10 v spomin dr. Pavleta Robiča, bivšega kaplana iz Stražišča pri Kranju in dolgoletnega prijatelja; Kreditna zadruga Sloga A 40 ob sklepu poslovne dobe 1984.

Darovalcem iskrena hvala!

Uprava Svobodne Slovenije

Mladinska maša in zvezni sestanek SDO in SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši s predavanjem dr. Marka Kremžarja.

Obletnica pri Svetogorski Mariji ob 16. uri.

SOBOTA, 12. oktobra:

Visokošolski tečaj ob 16. do 19. ure v Slovenski hiši.

NEDELJA, 13. oktobra:

29. obletnica Našega doma v San Justu.

SOBOTA, 19. oktobra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Kulturno-družabni večer z večerjo v priredbi RAST XIV v Slomškovem domu ob 20. uri.

NEDELJA, 10. oktobra:

Misijonska nedelja v Slovenski hiši. Ob 16 maša, potem v dvorani misijonska proslava.

SOBOTA, 26. oktobra:

Proslava narodnega praznika 29. oktobra in dneva slovenske zastave v Slovenski hiši.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual Nº 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:
Za Argentino A 5,30, pri pošiljanju po
pošti A 6,00; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES
T. E. 362-7215

18.
PRISTAVSKI DAN

V nedeljo, 29. septembra

11,20 otvoritev
11,30 sv. maša
13,00 kosilo
17,00 pod ombujem

KRALJ SVETOPOLK

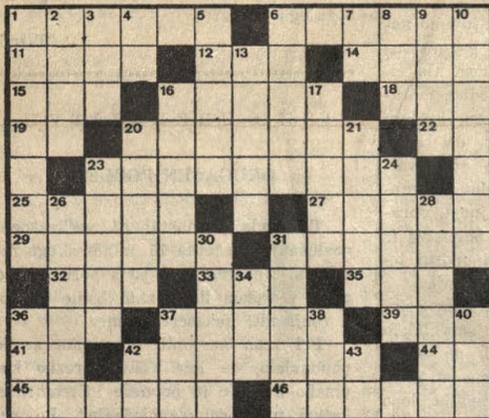
Po igri prosta za bava

SODELUJE: MAGNUM

Na predvečer ob 20. uri

igra

KRALJ SVETOPOLK

KRIŽANKA ŠT. 5

VODORAVNO: 1) Odrasla samica konja. 6) Neruščen. 11) Geometričen lik jajčaste oblike. 12) Glas. 14) Nalezljiva kožna bolezen. 15) Snov, ki sestavlja drevesno debljo. 16) Del pristanišča, ki sega v morje. 18) Kralj živali.

35) Korakati. 36) Igljasto drevo. 37) Narejen iz sira. 39) Dejanje. 41) Predlog, ki označuje gibanje navzven. 42) Pogovor z Bogom. 44) Znak za aluminij. 45) Veda o lastnostih in spremembah snovi. 46) Bolezen v grlu.

NAVPIČNO: 1) Zasilna cesta. 2) Ovčji samec. 3) Najnižji moški glas. 4) Znak za ilinij. 5) Od ata (srednji spol). 6) Izgubi pamet. 7) Znak za srebro. 8) Nag. 9) Kajnov brat. 10) Dekle, ki se pripravljala za poroko. 13) Del pohištva. 16) Beg. 17) Lepotiči. 20) Duhovniška obleka. 21) Varuje, brani. 23) Star, srebrni denar. 24) Izbrana družba. 26) Del štajerske. 28) Vjuden, vzgojen. 30) Poglavar Hunov. 31) Ladjevje. 34) Vežba. 36) Odrasel goveji samec. 37) Sončna svetloba. 38) Predlog, ki označuje izhod. 40) Pod. 42) Osebnostni zaimek. 43) Kratice verbi gratia.

Marja Rodziewiczówna

HRAST

(DEWAJTIS)

„Zadnji očitek je zelo razdražljiv, kajti tiče se tega, kar je človeku najdražjega: čistosti priimka. V tem letu, ko ste se ponašali tako brezpravno in izkoriščujoče, ste dajali slab zgled ter ste sami zapeljali večih mlajšega brata do lahkomišelnega postopka. Ko ni videl pred sabo nobene rešilne poti več, ves v stiskah zaradi slabega gmotnega položaja, je prodal les, ki je bila skupna last družine. Gotovo, njegovo dejanje opravičuje mladost, razdražljivost in nepoznanje prava. Storil je napako, toda to vas ne opravičuje, da ste ga, namesto da bi mu pomagali in ga poučili ali kako na tihem doma uredili vso zadevo, predali sodišču, pomešali ga v eno z židovskimi sleparji in vrgli brezobzirno to pošteno ime v plen advokatskim jezikom in nesramnim sodiščnim židovom! To je prav gotovo vse graje vredno in nedostojno!“

Zadnihani, od razburjenja drhteči glas je zopet zazvenel v Markova ušesa takoj po končanem očitku:

„In vi molčite? In prenašate ta očitek? Kaj vam je? Sramota! Ne morem več tega vzdržati! Govorite, gospod, vsaj enkrat v življenju! Vi veste, da vas spoštujem, a vi dovoljujete, da moram poslušati to sramoteno? Ne

morem več prenašati, to boli, trga, rani, ubija! Govorite, gospod, sicer nastopim jaz sama in povem prav po ameriškansko, kar jim gre!“

Izza fiziolojva in slakovja so kot ogenj streljale goreče oči, videti je bilo krčevito stisnjene obrvi, v razburjenju razprta usta, iz njih pa so se bliskali beli zobje, ostrji, kakor bi hoteli grizti in tako braniti tega obtoženca.

Nalezljiv je bil ta pogled in strastne besede mladih ust. Počasi so kot požar prevzemali potezo za potezo na nepremičnem obrazu molče stoječega obtoženca. Podili so mu iz srca kri v senca, razpaljali z divjim žarom mračno površino sivih oči, nasilno mu rinitili na usta povodenj hudih besed, dvigali mu v razburjenem valovanju prsi. Stresel se je, stopil korak nazaj, segel nehoti za suknjič, misleč da mu bo počil reborni koš zaradi naglega bučanja ranjenih čustev, omalovaževanega dela, pretrganih misli in teženj!...

„A potem — nič več, gospod maršalek? Nimate mi povedati ničesar več? Ste torej vse končali? — Gospodje, sodniki, dovolj ste slišali! Čuli ste, da sem tat, intrigant, slepar, brezpravni nasilnež in še nesramnej povrhu! To

je dosti, ne? Ni jih več pregreškov na svetu in ni ga človeka, ki bi vse te grehe nosil na vesti. Razen mene, seveda, razen mene...“

Toda nihče ni slišal mojega glasu in nihče ne ve, po kakšni poti sem jaz prišel sem, na to najvišje plemiško sodišče, ki mi zdaj jemlje slavo in čast, priimek poštenega človeka.

Od daleč sem prišel in že zdavnaj. Sedemnajst let sem imel, ko me je iz šol potegnili nazaj na vas dolžnost. Niso me vprašali, če imam voljo in moč za tako delo, samo ukazali so mi, naj delam z glavo, rokami, z vsem... Tu, na tem papirju imam z očetovo roko podpisano spis tega, kar mi je bilo dano na roko, a tu na drugem onega, kar je ostalo po očetovi smrti, podpisano od matere in gospoda župnika.

Nisem ukradel samo deset tisočev, ampak več, mnogo več! Kradel sem to sivo zemljo, da sem šolal sestro in brata, da je lahko potovala mati, in s silo sem si jemal, da sem dajal krvav groš v skrinjico za njihovo balo!

Kradel sem — ha! Bilo je mnogo časa, kajti poletni dnevi na polju se vlečejo kot celo leto, in hladne noči pozimi nad računmi se vlečejo v nedogled. Seveda — kradel sem!

Slišali ste, gospóda, da sem kradel — niste pa slišali, koliko sem se odpočil v teh desetih letih mladosti in niste slišali, da bi se kdaj zabaval, vrisikal, da sem kdaj odnehal v delu — videli niste, koliko znojga sem vtil v to zemljo, koliko grenkobe in razočaranj!

Nikdar niste slišali mojih pritožb! Božja moč je mogočna in v vsaki nuji daje svojo silo, večjo, kakor je potreba.

In tudi meni je dala tako moč, da sem to svojo zemljo vzljubil nad ves svet, tudi bolj kot svojo mladost in zabave, bolj kot družino in dom! Kolikor duše mi je še ostalo, z vso sem jo vzljubil! Od otona do otona sem jo prehodil s svojimi nogami; deset let nisem z nikomer živel, samo s to svojo rodno zemljo; razumela sva se, govorila mi je do srca s svojim žalostnim žitom, zeleno loko, temnim gozdom! In prisegel sem tedaj, da mi je nihče ne vzame, edino z življenjem vred!...

Utihihnil je za trenutek, toda potok, ki si je že podrli jez, ga je zdaj gnal naprej brez pameti, vedno silneje in silneje... Vse življenje se mu je vtilo v ta potok, v ta govor:

„Seveda, ko je oče umrl, sem postal intrigant, izkoriščajoči židovski slepar! Ste slišali, gospóda? Nihče ni slišal jo dokazila in se čudijo ogromnemu naku s krvavimi solzami, hodeč po zemlji, in kako je ona jokala po meni, ko se je od nje poslavljal kos za kosom? In nihče ni videl, kako sem vzel z doma šest glav govedi, troje konj in kupček obleke; in nihče ni videl, kako strašna je bila ona bolečina: gruč razvalin, v katere se je spremenila dedščina moje matere! Pa jaz se tudi tedaj nisem pritoževal, samo v drugič sem prisegel, da ne dam zemlji poginuti, ne dam, pa četudi sam poginem!...“

In spet mi je Bog dal mnogo dela

in take vztrajnosti, da nisem večasih poznal spanja in nisem si vzel časa, da bi jedel... Čez dan sem opravljal očetovo službo, ponoči sem delal... res, kakor škopuh, kakor žid, ki izdere dobicek, pa naj se kaže kjer koli...

In tudi to ste mi očitali, da se hočeta mati in Witold zadolžiti na imetje. Tako: po besedah gospoda maršalka sem prepovedal čifutom posojati in zagrozil sem s sodnijskim postopkom. Da, res je; in četudi vi to nazivate intrige, izpodkopavanje kredita, pri Bogu se zaklinjam, da tega nikdar ne bom dovolil in da se bom vedno postavil odločno zoper! Ubijte me, na kosce me zdrebite, ali svoje zemlje si ne dam vzeti, tudi praznega otona ne dam predati! Ali sem zato njej posvetil vse svoje življenje? Očitajte mi, da sem ju izkoriščal, da sem jima jemal imetje za sramotno ničevredno ceno...“

Imam tu številke in dokaze: obtožnica jih ne navaja, jaz pa jih hranim pri sebi in, evo jih, tu jih imate!

Petnajstega septembra prejšnjega leta sem kupil od matere 40 juter zemlje, imenovane žwirble, za 2400 rubljev, tu, glejte, je pobotnica in spis o predaji. Sedemindvajsetega oktobra mi je prodala novič 30 juter zemlje za 1300 rubljev. Plačal sem sestri doto, ki ji pritiče v znesku 5000 rubljev. Dal sem trikrat po 500 rubljev posojila. Dal sem po dogovoru s sestričino posestva, ki ga imam v najemu, 500 rubljev. Vsega sem izplačal v tem letu 10.700 rubljev v gotovini. Tu so moje priče!“